

Sammenfattende redegørelse for strategisk miljøvurdering af forslag til ændringer i bekendtgørelser, der implementerer ny husdyrregulering

Indhold

1	Indledning	3
2	Integration af miljøhensyn i planen	4
2.1	Generelle regler for anvendelse af udbringningsteknik i bræmmer op til ammoniakfølsom natur	4
2.2	Generelle regler for beskyttelse mod overfladeafstrømning og erosion af jord til søer, vandløb og kystvande	5
2.3	Generelle regler for begrænsning af udbringning af zink på landbrugsjord	6
2.4	Ny emissionsorienteret anlægsregulering	7
3	Kommentering af høringssvar afgivet til miljørapporten. 9	
3.1	Generelle regler for anvendelse af udbringningsteknik i bræmmer op til ammoniakfølsom natur	9
3.2	Generelle bemærkninger	12
3.2.1	Miljøvurderingens gennemførelse	12
4	Valg af planen frem for rimelige alternativer	13
4.1	Nul-alternativ	14
4.1.1	Generelle regler for anvendelse af udbringningsteknik i bræmmer op til ammoniakfølsom natur	14
4.1.2	Generelle regler for beskyttelse mod overfladeafstrømning og erosion af jord til søer, vandløb og kystvande	14
4.1.3	Generelle regler for begrænsning af udbringning af zink på landbrugsjord	14
4.1.4	Ny emissionsorienteret anlægsregulering	15
4.2	Valg af planen	15
5	Overvågning af væsentlige miljøpåvirkninger	15

1 Indledning

Miljøstyrelsen har i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (miljøvurderingsloven)¹ § 3, stk. 1 nr. 1, gennemført en strategisk miljøvurdering af forslag til ændringer i bekendtgørelser, der implementer ny husdyrregulering, som ikke er indbefattet af strategisk miljøvurdering af forslag til ændringer i nitrathandlingsprogrammet bestående af dele af ny husdyrregulering (generelt efterafgrødekrav og ændret harmonikrav) og målrettet efterafgrødeordning.

Denne sammenfattende redegørelse er udarbejdet i henhold til miljøvurderingslovens § 9, stk. 2. Redegørelsen er udarbejdet med afsæt i plandokument og miljørapport for forslag til ændringer i bekendtgørelser, der implementerer ny husdyrregulering, og som har været i 8 ugers offentlig høring i perioden 17. april 2017 til 2. juni 2017. Redegørelsen er anvendt som beslutningsgrundlag i forbindelse med fastsættelse af disse ændringer i de udmøntende bestemmelser.

Ændringerne er i det følgende benævnt som planen, forstået som følgende fire hovedelementer:

- Generelle regler for anvendelse af udbringningsteknik i bræmmer op til ammoniakfølsom natur
- Generelle regler til begrænsning af overfladeafstrømning og erosion af jord, der har modtaget husdyrgødning, til søer, vandløb og kystvande
- Generelle regler for begrænsning af udbringning af zink på landbrugsjord
- Ny emissionsorienteret anlægsregulering

Ændringerne er også beskrevet i forslag til lov om ændring af lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug (husdyrbrugloven), som har været i offentlig høring frem til 24. oktober 2016, samt i udkast til ændring af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og husdyrgødningsbekendtgørelsen, der har været i offentlig høring frem til 1. juni 2017.

Den sammenfattende redegørelse over miljøvurdering af planen offentliggøres samtidig med fastsættelse af de udmøntende bestemmelser, således at behandlingen af resultaterne fra den offentlige høring af miljørapporten og dennes betydning for udformningen af den endelige plan bliver synlig for offentligheden.

Miljø- og Fødevarerministeriet har modtaget 13 høringssvar til den udsendte miljørapport, hvoraf 11 var uden bemærkninger.

Redegørelsen indeholder en beskrivelse af, hvordan miljøhensyn er integreret i planen, herunder gengivelse og kommentering af høringssvar modtaget i forbindelse med den offentlige høring af miljørapporten. Redegørelsen indeholder desuden en beskrivelse af alternativer til planen samt en overordnet beskrivelse af den besluttede overvågning af planens væsentlige miljøpåvirkninger.

¹ LBK nr. 1533 af 10/12/2015

2 Integration af miljøhensyn i planen

Planen gennemføres som led i opfølgningen på Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af 22. december 2015. Med aftalen er det besluttet, at der skal gennemføres en ny husdyrregulering, hvor reguleringen af husdyranlægget (stalde, beholdere, bygninger mv.) adskilles fra arealreguleringen. Den nuværende konkrete miljøgodkendelse af arealerne bliver derved erstattet af nye generelle regler, og der gennemføres samtidig en ny emissionsorienteret anlægsregulering, hvor ammoniakemissionen fra stald og opbevaringsanlæg for flydende husdyrgødning beregnes på grundlag af produktionsarealet frem for antallet af dyreenheder.

De integrerede miljøhensyn i planen er nedenfor beskrevet for hvert enkelt delelement i planen. De integrerede miljøhensyn bevirker, at det samlet set er forventningen, at ændringerne i de omfattede bekendtgørelser ikke vil føre til væsentlige ændringer i vandmiljøets tilstand eller medføre væsentlig indvirkning på flora, fauna eller biologisk mangfoldighed.

2.1 Generelle regler for anvendelse af udbringningsteknik i bræmmer op til ammoniakfølsom natur

Det fremgår af planen, at der i husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsættes et generelt krav om anvendelse af en ammoniakreducerende teknologi, der gælder for al udbringning af husdyrgødning på arealer, der ligger inden for 20 meter fra kategori 1-natur samt lobeliesøer og højmoser omfattet af kategori 2. Kravet afløser kommunens nuværende mulighed for at stille vilkår om teknikkrav op til ammoniakfølsom natur efter en konkret vurdering i forbindelse med en ansøgning om en tilladelse eller godkendelse efter husdyrbrugloven.

Det nye generelle krav supplerer den gældende regulering, der videreføres, om, at udbringning af husdyrgødning på arealer uden etablerede afgrøder til høst samt visse græsmarker kun må ske ved nedfældning eller ved anvendelse af forsuret husdyrgødning. Desuden videreføres reglerne om, at al husdyrgødning på arealer uden etablerede afgrøder til høst som udgangspunkt skal være nedbragt ved jordbearbejdning senest 6 timer efter udbringning, hvilket dog med bekendtgørelsesændringen skærpes til 4 timer. Baggrunden for dette er Kommissionens gennemførelsesafgørelse (2017/302) om fastsættelse af BAT for så vidt angår intensivt opdræt af fjerkræ eller svin, der blev offentliggjort den 21. februar 2017. Det fremgår heraf, at det for at reducere ammoniakemissionerne til luft fra udbringning af husdyrgødning er BAT at nedbringe gødningen i jorden hurtigst muligt, og at en nedbringning efter 0-4 timer svarer til øjeblikkelig nedbringning.

De ændrede regler omfatter potentielt beskyttelse af et større antal arealer end hidtil, som det fremgår af miljøvurderingen i miljørapporten, afsnit 3.4.1 og 9.2.1, fordi kravet om udbringningsteknik gælder for alle arealer, der ligger inden for en afstand på 20 meter fra kategori 1-natur samt lobeliesøer og højmoser omfattet af kategori 2, uanset om arealerne er omfattet af en tilladelse eller godkendelse. Derfor forventes miljøbeskyttelsen af de ammoniakfølsomme naturtyper mod

ammoniakdeposition fra udbringning af husdyrgødning samlet set at fastholdes på et tilsvarende niveau som med den nuværende regulering.

2.2 Generelle regler for beskyttelse mod overfladeafstrømning og erosion af jord til søer, vandløb og kystvande

Ved overgang til generelle regler for reguleringen af udbringning af organisk gødning på arealerne videreføres det nuværende generelle forbud mod udbringning af husdyrgødning på en sådan måde og på arealer, hvorpå der er fare for overfladeafstrømning til vandmiljøet.

Formålet med reglerne er at beskytte vandløb, søer og kystvande mod overfladeafstrømning og erosion af jord, der har modtaget organisk gødning.

Hvor forbuddet hidtil har været gældende for jord, hvor der er udbragt husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse, ensilagesaft og handelsgødning, udvides forbuddet til også at gælde for jord, hvor der er udbragt affald. Forbuddet omfatter også udbringning af husdyrgødning mv. på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket jord som hidtil. Hertil kommer husdyrgødningsbekendtgørelsens restriktioner i forhold til udbringning af husdyrgødning mv. på stejle skråninger inden for en afstand af 20 meter fra vandområdet og på arealer, der er omfattet af vandløbslovens § 69, stk. 1. Begge dele udvides med forslaget til ny husdyrgødningsbekendtgørelse til også at omfatte affald.

Der fastsættes endvidere regler om, at den for driften ansvarlige skal iværksætte forebyggende foranstaltninger for at sikre, at jord, hvor der udbringes organisk gødning, og som derfor potentielt har et højt indhold af fosfor, ikke eroderer til vandløb, søer over 100 m² og kystvande. Der skal iværksættes de nødvendige foranstaltninger for at undgå, at jord, der modtager organisk gødning, eroderer under normale vejrforhold.

Kommunen skal, såfremt der under normale vejrforhold observeres erosion af jord, påbyde driftsherren at iværksætte én eller potentielt flere af følgende 4 forebyggende foranstaltninger til forbedring af beskyttelsen:

1. I en zone langs med vandløbets, søens eller kystvandets kant må der ikke foretages jordbearbejdning i efteråret. Der kan således ikke etableres vintersæd.
2. I en zone langs med vandløbets, søens eller kystvandets kant skal der etableres overvintrende efterafgrøder.
3. I en zone langs vandløbet, søen eller kystvandet skal der etableres permanent græsdække, som kan tilbageholde eroderet dyrkningsjord.
4. Der skal etableres mindre konturvolde oppe i terrænet, så erosionen stoppes, inden jorden når vandløbet, søen eller kystvandet.

Med henblik på at sikre, at kommunerne får udstedt de nødvendige påbud og for at sikre overholdelsen heraf, forpligtes kommunerne til at gennemføre et passende antal tilsyn med fokus på at undgå forurening af vandmiljøet med eroderet jord, der modtager gødning.

Ændringen i reglerne for beskyttelse af søer, vandløb og kystvande mod forøget fosforforurening, som følge af erosion af jord fra arealer, der har modtaget organisk gødning, kan potentielt komme til at omfatte et større antal arealer end med nuværende regulering. Dette skyldes, at de nye generelle regler omfatter alle jorder, der modtager husdyrgødning og ikke kun dem, der er omfattet af en miljøgodkendelse. Som det fremgår af miljøvurderingen i miljørapporten, afsnit 3.4.2 og 9.1.1, er det Miljøstyrelsens vurdering, at de foreslåede regler generelt vil sikre en videreførelse af mindst den samme effekt på beskyttelsen af søer, vandløb og kystvandes mod forøget fosforforurening.

2.3 Generelle regler for begrænsning af udbringning af zink på landbrugsjord

For at regulere anvendelsen af zink har EU fastsat krav til anvendelse af husdyrgødning fra smågrise, der har modtaget medicinsk zink i et produktresumé. Miljøstyrelsen har omsat retningslinjerne til en vejledning, som kommunerne skal følge ved miljøgodkendelse af husdyrbrug med en produktion af smågrise, der modtager receptpligtigt medicinsk zinkoxid.

Til forebyggelse af ophobning af zink i jorden og udvaskning af zink til vandmiljøet fastsættes der i husdyrgødningsbekendtgørelsen nye regler for anvendelse af husdyrgødning fra smågrise, der har modtaget receptpligtig zink. De foreslåede regler følger retningslinjerne fastsat i produktresuméet for medicinsk zink.

Følgende konkrete regler fastsættes:

- På sandjorde (JB 1-4) skal der sikres et reaktionstal, som er et udtryk for jordens pH-værdi, på over 6, såfremt der skal udbringes husdyrgødning fra behandlede smågrise. Kommunen kan ved tilsyn give påbud om kalkning i tilstrækkeligt omfang, da kalkning medfører, at jordens pH hæves, hvorved mobiliteten af zink i jorden reduceres, og dermed reduceres også risikoen for udvaskning af zink til vandmiljøet.
- Der må maksimalt udbringes 14 kg P pr. ha harmoniareal pr. planperiode fra husdyrgødning, som stammer fra smågrise, der har fået tildelt receptpligtig medicinsk zinkoxid, på marker, der tilhører den bedrift, hvor husdyrgødningen er produceret.
- Husdyrgødning fra behandlede smågrise, som opbevares særskilt på en sådan måde, at indholdet i opbevaringsanlægget på udbringningstidspunktet overstiger 40 % husdyrgødning fra behandlede smågrise, skal overholde følgende krav:
 - Husdyrgødning fra sådanne opbevaringsanlæg må ikke udbringes hyppigere end hvert 3. år på samme areal
 - Det samme areal må intet år modtage over 35 kg P pr. ha pr. planperiode fra husdyrgødning fra sådanne opbevaringsanlæg
 - Bedrifterne skal udarbejde kort og dokumentation herfor, som skal forevises ved tilsyn
 - Husdyrgødning fra sådanne beholdere må ikke udbringes nærmere end 6 meter fra vandløb o. lign.

- Husdyrgødning fra behandlede smågrise, hvor opbevaringsanlægget indeholder under 40 % husdyrgødning fra behandlede smågrise, skal overholde en afstand på 3 meter til vandmiljøet. Er indholdet under 20 % husdyrgødning fra behandlede smågrise, er der ingen særskilte afstandskrav til vandmiljøet.

Disse regler er nye i husdyrgødningsbekendtgørelsen og gennemfører og supplerer Miljøstyrelsens vejledning vedrørende miljøgodkendelse af husdyrbrug ift. zink fra 2016. Da husdyrproducenterne allerede i dag formodes at overholde Lægemiddelstyrelsens produktresumé, er det Miljøstyrelsens vurdering, som det fremgår af miljøvurderingen i miljørapporten, afsnit 3.4.3 og 9.1.2, at forslaget ikke giver anledning til ændringer i beskyttelsesniveauet.

2.4 Ny emissionsorienteret anlægsregulering

Med overgang til en ny emissionsorienteret anlægsregulering beregnes ammoniakemissionen fra stald og opbevaringsanlæg for flydende husdyrgødning på grundlag af produktionsarealet og dermed ammoniakemissionen til omgivelserne. Det er på den baggrund produktionsarealet, der i den nye regulering er afgørende for, om der stilles krav om godkendelse eller tilladelse af husdyrbruget. Reguleringen af anlæggene skal dermed ikke længere afhænge af antallet af dyreenheder. Som følge heraf sker der mindre forskydninger i kravene til de forskellige produktionstyper i godkendelser og tilladelser, men miljøkravene (reduktionskravet i % og depositionsgrænserne for ammoniak samt lugtkravene) er overordnet set fastholdt uændret, ligesom der ikke ændres på de anvendte sprednings- og depositionsmodeller.

Kravene til anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) til reduktion af ammoniakemissioner fra stald- og opbevaringsanlæg og det generelle ammoniakreduktionskrav er ved overgang til ny emissionsorienteret anlægsregulering samlet til ét krav for ammoniak, der tager udgangspunkt i principperne for BAT fremfor det generelle reduktionskrav, idet der i BAT-kravet indgår proportionalitet og tages højde for, om der er tale om nybyggeri eller udvidelser og ændringer i eksisterende stalde.

Ammoniakemissionen, der efter de gældende regler beregnes pr. dyr, vil i den nye regulering blive omregnet til en ammoniakemission pr. m² stald og lager. BAT-kravet vil således fremadrettet udelukkende blive beregnet på grundlag af produktionsarealet.

Der vil ske mindre forskydninger i BAT-kravene for forskellige produktionstyper, men miljøkravene, dvs. krav til reduktion i ammoniakemissionen fra staldanlæg er overordnet set fastholdt på samme niveau.

Med forslaget berøres det gældende beskyttelsesniveau for så vidt angår de specifikke ammoniakdepositionskrav, herunder totaldepositionskravet, som blev indført ved lov nr. 122 af 23. februar 2011 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, heller ikke.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen fastsættes der bestemmelser for revurdering af husdyrbrug således, at det fremover alene vil være visse store svine- og fjerkræbrug over IE-direktivets grænser, der omfattes af pligten til regelmæssig revurdering. Desuden vil husdyrbrug, der ligger inden for en nærmere bestemt afstand fra ammoniakfølsom habitatnatur, fortsat være omfattet af revurderingspligt for så vidt angår ammoniakemission.

Retsbeskyttelsesperioden på 8 år, der gælder for godkendelser, videreføres, men muligheden for, at kommunen i særlige tilfælde kan gribe ind inden for retsbeskyttelsesperioden, indsnævres til alene at omfatte de svine- og fjerkræbrug, der er omfattet af IE-direktivet, jf. lovens § 16 a, stk. 2. Det gælder også for husdyrbrug, der er godkendt efter den hidtil gældende § 12, stk. 1. Da retsbeskyttelsesperioden på 8 år er udløbet for godkendelser efter miljøbeskyttelseslovens § 33, er der ikke behov for at fastsætte regler om indgreb i retsbeskyttelsesperioden for disse husdyrbrug.

Der fastsættes i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen desuden regler om, at der af hensyn til habitatdirektivet eller IE-direktivet opretholdes en revurdering af visse godkendelser efter de tidligere §§ 11 og 12 i husdyrbrugloven eller § 33 i miljøbeskyttelsesloven. I de situationer vil der dog alene ske en revurdering i det omfang, det vil være nødvendigt for at overholde totaldepositionskravene i forhold til ammoniakfølsom habitatnatur.

Administrativt bygger den nye godkendelses- og tilladelsesordning af husdyrbrug på to niveauer i modsætning til den gældende regulering, der har tre niveauer. Desuden defineres husdyrbrug efter den nye regulering på grundlag af et produktionsareal større end 100 m², mens husdyrbrug efter den gældende regulering defineres som dyrehold på mere end 3 dyreenheder.

For husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 3.500 kg pr. år gælder efter den nye regulering et godkendelseskrav før etablering, jf. lovens § 16 a. Godkendelseskravet gælder også ved udvidelse eller ændringer, der medfører, at emissionsniveauet overskrides. Desuden gælder et krav om godkendelse, hvis husdyrbruget har flere end 750 stipladser til søer, 2.000 stipladser til fedesvin (over 30 kg) eller flere end 40.000 stipladser til fjerkræ. De godkendte husdyrbrug må ikke udvides uden forudgående godkendelse eller ændres på en måde, som kan indebære forøget forurening eller andre virkninger på miljøet.

Husdyrbrug, der ikke er omfattet af godkendelsespligten, må ikke etableres uden forudgående tilladelse, jf. lovens § 16 b, eller ændres eller udvides på en måde, som kan indebære forøget forurening eller andre virkninger på miljøet uden forudgående tilladelse.

Med de nye regler indbygges mulighed for større fleksibilitet, idet godkendelsen eller tilladelsen giver mulighed for at foretage visse produktionsændringer uden krav om ny godkendelse eller tilladelse. Det vil være op til ansøgeren at vælge hvilken fleksibilitet, der ønskes i den ansøgte produktionsramme. Ved at vælge ”videst mulige” produktionsramme forstået som den højeste ammoniakemission inden for den valgte kategori vil husdyrbruget blive vurderet på denne højeste emission. Det vil samtidig betyde, at der er mulighed for at ændre til andre

sammensætninger af produktionen inden for den valgte produktionsramme, så længe denne giver samme eller mindre emission.

Som det fremgår af miljøvurderingen i miljørapporten, afsnit 3.4.4 og 9.2.2, er det Miljøstyrelsens vurdering, at beskyttelsen mod emission af ammoniak fra staldanlæg ved overgangen til ny emissionsorienteret anlægsregulering vil forblive på et tilsvarende niveau som med nuværende regulering. Som beskrevet oven for lægger den ændrede regulering op til en større fleksibilitet, herunder bedre mulighed for fuld staldudnyttelse. Med den nye faglige viden om, at ammoniakemission i højere grad afhænger af produktionsarealets overflade end af antallet af dyreenheder er der ikke grundlag for at vurdere, at ammoniakemissionen fra staldanlæg stiger som følge af ny beregningsmetode for ammoniakemission.

3 Kommentering af høringssvar afgivet til miljørapporten

Der i alt indkommet 13 høringssvar, hvoraf 11 er uden bemærkninger.

Følgende institutioner og organisationer har svaret, at de ikke har bemærkninger til høringen: Danske Vandværker, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Bilbrancheråd, Fødearestyrelsen, Uddannelses- og Forskningsministeriet, Justitsministeriet, Dansk Byggeri, Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Lægemedelstyrelsen, Forbrugerrådet Tænk og Erhvervsministeriet.

Der er modtaget bemærkninger til høringen fra Landbrug & Fødevarer og Danmarks Naturfredningsforening. Disse bemærkninger er gengivet og adresseret i det følgende.

3.1 Generelle regler for anvendelse af udbringningsteknik i bræmmer op til ammoniakfølsom natur

Landbrug & Fødevarer er enig i miljøvurderingsrapportens konklusion om, at de planlagte ændringer af bekendtgørelserne vedrørende husdyrreguleringen samlet set ikke vil føre til væsentlige ændringer i vandmiljøets tilstand, luften eller klima eller medføre væsentlig indvirkning på flora, fauna eller biologisk mangfoldighed.

Det er Landbrug & Fødevarers vurdering ift. miljørapportens specifikke konklusion om de generelle regler for anvendelse af udbringningsteknik i bræmmer op til ammoniakfølsom natur, at miljøbeskyttelsen samlet set fastholdes på mindst et tilsvarende niveau som med den nuværende regulering. Som Landbrug & Fødevarer fremsatte i forbindelse med høringssvar af den 24. oktober 2016 til udkast til forslag om ny husdyrregulering, vil kravene til udbringning af husdyrgødning nær kategori 1- og en del af kategori 2-naturtyper udgøre en skærpelse af kravene i forhold til i dag; for det første vil al husdyrgødning fremover blive omfattet af reglerne, og for det andet vil kravene fremover omfatte langt flere kategori 1-naturtyper end i dag.

Danmarks Naturfredningsforening er kritiske overfor vurderingen af, at det er unødvendigt at vurdere husdyrprojekter ift. VVM-direktivet og væsentlig indvirkning på bestemte heder og overdrev og pointerer samtidig, at den randpåvirkning, der vil komme på disse heder og overdrev ved udbringning af husdyrgødning i deres nærhed, efter deres opfattelse vil kunne medføre en væsentlig negativ miljøindvirkning.

Danmarks Naturfredningsforening er ligeledes kritiske ift. vurderingen af ammoniakpåvirkning af kategori 3-natur, og henviser til notat fra DCE af 31. august 2016 'Miljøkonsekvensvurdering af regulering vedr. ammoniak i foreslået ny husdyrregulering', hvoraf det fremgår, at den ekstra belastning over baggrundsbelastningen som følge af gødningsudbringning har meget stor betydning for arealet med overskridelser af tålegrænserne. De påpeger endvidere, at det fremgår af dette notat, at en omlægning, hvor en række områder ikke længere kan beskyttes efter konkret vurdering, kan medføre et større tab af sjældne arter, herunder bilag IV-arter.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Med overgangen fra konkrete vurderinger til generelle regler, er det ikke muligt at ramme præcis samme beskyttelsesniveau. Der vil ske forskydninger. Det er Miljøstyrelsens overordnede vurdering, at det gennemsnitlige beskyttelsesniveau mindst vil svare til det nuværende, og at der på nogle områder vil opleves forbedringer.

I forhold til beskyttelse af ammoniakfølsom natur med ammoniakteknikkraft ved udbringning af husdyrgødning, fremgår det af miljørapportens afsnit 9.2.1, at den nye regulering medfører, at kategori 1-natur og lobeliesøer og højmoser omfattet af kategori 2, fremover altid - uanset om arealerne er omfattet af en tilladelse eller godkendelse - omfattes af bræmmer med krav om anvendelse af udbringningsteknik. Derved omfatter beskyttelsen potentielt et større antal arealer end hidtil, da der med den nuværende regulering oftest sættes vilkår om bræmmer, hvis der ikke i forvejen har været udbragt husdyrgødning på arealerne op til ammoniakfølsom natur. Miljøstyrelsen har derfor i miljørapporten vurderet, at miljøbeskyttelsen af de ammoniakfølsomme naturtyper mod ammoniakdeposition forventeligt samlet set som udgangspunkt fastholdes på et tilsvarende niveau som med den nuværende regulering, selvom heder og overdrev omfattet af kategori 2 og kategori 3-naturtyperne ikke omfattes af teknikkraft.

Overdrev og heder i kategori 2 er forholdsvis store naturområder på henholdsvis minimum 2,5 ha og 10 ha. Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten fra DCE, Aarhus Universitet, at naturområdets størrelse og forholdet mellem kant og areal er vigtigt i forhold til en vurdering af ammoniakpåvirkning fra udbringningsarealer. Da påvirkningen fra udbringning af husdyrgødning på de tilgrænsende arealer hovedsageligt vil udgøre en randpåvirkning af naturtyperne, vil påvirkningen være forholdsvis mere problematisk for små naturområder. Dertil kommer, at afsætningen fra udbringningsarealerne kun sker i forbindelse med udbringning af husdyrgødning, mens påvirkningen fra anlægget sker året rundt. Således vil den største risiko blive håndteret i forbindelse med anlæggene. Naturområder i nærheden af anlæg kan blive påvirket med mange kilo ammoniak,

mens den ammoniakafsætning, der stammer fra udbringningsarealerne, sjældent bliver mere end lige over et kilo.

Miljøstyrelsen har i miljørapportens afsnit 9.2.1 vurderet, at udbragt husdyrgødning op til heder og overdrev omfattet af kategori 2 i al væsentlighed hovedsageligt vil indebære en randpåvirkning, der ikke generelt vil ændre naturområdets tilstand som helhed eller påvirke biodiversiteten væsentligt. Det hænger sammen med hedernes og overdrevnes størrelse, og den omstændighed at også almindelig landbrugsdrift uden brug af husdyrgødning påvirker naturområderne, som derfor oftest vil have en ringere naturtilstand i kanten. Miljøstyrelsen vurderer derfor, at en ændring i udbringningspraksis, selv når den måtte resultere i en mindre øget ammoniakemission, ikke fører til en tilstandsændring. Miljøstyrelsen vurderer på denne baggrund samlet set, at det ikke er nødvendigt at stille krav om bræmmer med udbringningsteknikkrav op til heder og overdrev omfattet af kategori 2 ift. VVM-direktivet.

Efter Miljøstyrelsens vurdering er det ikke nødvendigt af hensyn til opfyldelsen af VVM-direktivet med krav om bræmmer omkring kategori 3-natur. Ministeriet har generelt vurderet, at manglende bræmme krav i de fleste tilfælde ikke vil være udtryk for forringet beskyttelse af naturområderne omfattet af kategori 3 i relation til ammoniakpåvirkning fra udbragt husdyrgødning. Det bemærkes herved, at en del af kategori 3-naturområderne fortsat vil være omfattet af det generelle forbud mod tilstandsændringer i naturbeskyttelseslovens § 3.

Kravet om anvendelse af ammoniakteknikkkrav op til al kategori 1-natur og udvalgte dele af kategori 2-natur bidrager til opfyldelse af habitatdirektivets mål om gunstig bevaringsstatus, idet der udlægges zoner omkring alle områder med ammoniakfølsomme habitatnaturtyper på udpegningsgrundlaget. Herudover vil kravet også medvirke til at sikre en ensartet beskyttelse af den særligt ammoniakfølsomme natur også i naturens egenskab af levested for beskyttede plante- og dyrearter, herunder arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV.

DCE, Aarhus Universitet vurderer i forhold til at fjerne muligheden for at beskytte visse naturarealer efter en konkret vurdering, at det potentielt kan medføre en dårligere beskyttelse af specielle områder og tilknyttede sjældne arter, herunder bilag IV-arter, særligt i de tilfælde, hvor der ikke tidligere har været udbragt husdyrgødning på de nærliggende arealer.

Miljøstyrelsen vurderer, at der ikke er viden nok pga. af manglende data til generelt at vurdere, hvor arterne er på arealerne. Da randen af naturarealerne som udgangspunkt vil være påvirket af den nærliggende landbrugsaktivitet, uanset om der udbringes husdyrgødning eller ej, er det dog mindre sandsynligt, at værdifulde arter særligt vil forekomme her.

Af miljørapportens afsnit 9.2.1 fremgår det, at det dog ikke udelukkes, at der er få arealer, der ville have fået et vilkår om beskyttelse af en bilag IV-art efter gældende ret, og som ikke omfattes af et krav om en særlig udbringningsteknik efter de nye generelle regler. De væsentligste ammoniakpåvirkninger af ammoniakfølsom natur vil dog fortsat blive håndteret på samme niveau som hidtil i kraft af de foreslåede regler vedrørende ammoniakemissioner fra husdyrbrugets anlæg og

videreførelsen af husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om nedfældning eller forsuring på arealer uden afgrøder til høst. Hertil kommer, at de øvrige generelle regler for beskyttelse af naturtyper i forhold til kvælstof, fosfor, ammoniak og overfladeafstrømning fra husdyrgødning sikrer det samme generelle beskyttelsesniveau som de gældende regler.

Endvidere indeholder naturbeskyttelseslovens § 29 a et forbud mod at beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter i artikel 12 i habitatdirektivet. Denne bestemmelse kan ifølge sin ordlyd anvendes til at håndhæve de forventeligt få tilfælde, hvor den generelle beskyttelse eventuelt ikke er tilstrækkelig. I lyset heraf er det Miljøstyrelsens vurdering, at de påtænkte regler i sammenhæng med det gældende forbud som minimum i samme grad som de nuværende regler vil beskytte bilag IV-arternes yngle- og rasteområder.

Det er således samlet set Miljøstyrelsens vurdering, at krav om særlige udbringningsteknikker ved kategori 1- og udvalgte dele af kategori 2-natur vil være tilstrækkeligt til at afløse de konkrete skøn efter VVM- og habitatdirektiverne.

De indkomne høringssvar har ikke givet anledning til justeringer af planen eller miljørapporten.

3.2 Generelle bemærkninger

3.2.1 Miljøvurderingens gennemførelse

Danmarks Naturfredningsforening bemærker, at miljørapporten ikke indeholder en vurdering af planens påvirkning af de 647 heder og 2.137 overdrev, der er kategori 2-natur, som er beskrevet i notat af 27. januar 2017 'Vurdering af muligheden for at undlade bræmmer med teknikkrav op til kategori 2-heder og overdrev i relation til VVM-direktivet' fra Miljøstyrelsen og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning. Danmarks Naturfredningsforening anfører i den sammenhæng, at de finder, at en miljøvurdering efter miljøvurderingsloven må ske i forhold til den viden, der er til stede, i dette tilfælde viden om lokaliseringen af heder og overdrev, der er omfattet af kategori 2-natur.

Danmarks Naturfredningsforening efterspørger samtidig en supplerende miljøvurdering af konsekvensen for kategori 3-natur, herunder ift. habitatdirektivet, af, at de nye regler om ammoniakteknikkkrav ikke omfatter denne natur. De henviser til notat fra DCE af 31. august 2016 'Miljøkonsekvensvurdering af regulering vedr. ammoniak i foreslået ny husdyrregulering', hvoraf det fremgår, at den ekstra belastning over baggrundsbelastningen som følge af gødningsudbringning har meget stor betydning for arealet med overskridelser af tålegrænserne. De påpeger endvidere, at det fremgår af dette notat, at en omlægning, hvor en række områder ikke længere kan beskyttes efter konkret vurdering, kan medføre et større tab af sjældne arter, herunder bilag IV-arter.

Danmarks Naturfredningsforening bemærker videre, at den nye emissionsorienterede anlægsregulering lægger op til at begrænse og besværliggøre husdyrproduktioner, som vil kunne fremme beskyttelsen af Danmarks natur i form af økologisk husdyrproduktion, og henviser til sit høringssvar af 31. maj 2017 til

ændring af 6 bekendtgørelser vedr. husdyrregulering. Danmarks Naturfredningsforening anfører, at miljørapporten bør indeholde en miljøvurdering af, om de nye regler vil føre til, at udviklingen i økologisk landbrug ændres på en sådan måde, at det vil få indvirkning på natur og miljø.

Miljøstyrelsen bemærkninger

Miljørapporten efter miljøvurderingsloven skal indeholde de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges med hensyntagen til den aktuelle viden og gængse vurderingsmetoder samt til, hvor detaljeret planen eller programmet er og hvad den indeholder. Oplysninger om planens eller programmets indvirkning på miljøet, der tilvejebringes som følge af anden lovgivning, kan benyttes. Rapporten skal omfatte sandsynlige væsentlige indvirkninger på miljøet, herunder på spørgsmål som den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, fauna, flora, jordbund, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser, samt arkitektonisk og arkæologisk arv og det indbyrdes forhold mellem ovenstående faktorer.

Miljøstyrelsen har ikke foretaget en særskilt miljøvurdering ift. økologisk husdyrproduktion i miljørapporten, da den nye husdyrregulering ikke fastsætter hverken strengere krav for ekstensiv eller økologisk husdyrproduktion, eller tillader en højere ammoniakemission, der vil kunne påvirke ammoniakfølsomme naturområder, og heller ikke stiller særskilte krav til økologiske husdyrproducenter.

Det er Miljøstyrelsens vurdering, at den udsendte miljørapport indeholder de nødvendige oplysninger og derfor ikke er mangelfuld. De indkomne høringssvar har derfor ikke givet anledning til justering af planen eller miljørapporten.

4 Valg af planen frem for rimelige alternativer

De foreslåede ændringer af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og husdyrgødningsbekendtgørelsen udgør en del af ny husdyrregulering. Ændringerne omfatter regler, der vurderes at sikre den nuværende miljøbeskyttelse i forhold til ammoniakemission fra udbringning af husdyrgødning op til ammoniakfølsom natur, fosforudledning til søer, vandløb og kystvande fra overfladeafstrømning og erosion af jord fra arealer, der har modtaget organisk gødning, ammoniakemission fra staldanlæg mv. samt sikre beskyttelsen af jord- og vandmiljø mod ophobning og udledning af zink fra landbrugsjord, der har modtaget zinkholdig smågrisegylle.

Ændringerne beskrevet i planen, udgør hovedforslaget i miljøvurderingen.

Ændringerne er holdt op i mod o-alternativet.

4.1 Nul-alternativ

4.1.1 Generelle regler for anvendelse af udbringningsteknik i bræmmer op til ammoniakfølsom natur

For udbringning af husdyrgødning op til ammoniakfølsom natur erstattes muligheden for at stille konkrete vilkår op til ammoniakfølsom natur med generelle krav til anvendelse af miljøteknik til begrænsning af ammoniakemissionen.

På baggrund af miljøvurderingen fra Aarhus Universitet² af de foreslåede regler, som dog ikke indeholder en vurdering fsva. udeladelse af teknikkrav op til heder og overdrev i kategori 2, sammenholdt med de gældende regler, kan det ikke udelukkes, at de gældende regler i konkrete tilfælde vil kunne indebære en bedre beskyttelse af den natur, hvortil der fremover ikke vil blive stillet teknikkrav. Naturbeskyttelseslovens³ § 3, som forbyder tilstandsændringer af den beskyttede natur, gælder dog fortsat også for disse arealer.

For den ammoniakfølsomme natur i kategori 1 vil nul-alternativet betyde en ringere beskyttelse, idet den nye regulering erstatter konkrete vilkår med generelle regler op til al ammoniakfølsom natur, og ikke kun i de tilfælde, hvor der via en godkendelse stilles vilkår.

4.1.2 Generelle regler for beskyttelse mod overfladeafstrømning og erosion af jord til søer, vandløb og kystvande

Hvis planen ikke gennemføres, vil de hidtidige regler til imødegåelse af beskyttelse af overfladeafstrømning og erosion af jord videreføres.

Forslaget om nye generelle regler for beskyttelse mod erosion af jord, der har modtaget organisk gødning, til søer, vandløb og kystvande, vurderes at give tilsvarende beskyttelse eller i nogle tilfælde en bedre beskyttelse, da kommunerne fremadrettet har pligt til at udstede konkrete påbud ved konstatering af erosion til vandmiljøet. Denne, i nogle tilfælde bedre beskyttelse, vil ikke opnås ved et nul-alternativ.

4.1.3 Generelle regler for begrænsning af udbringning af zink på landbrugsjord

Husdyrproducenterne formodes allerede i dag at overholde kravene fastsat i EU's produktresumé. Miljøstyrelsen har omsat produktresumeeet til en vejledning, som kommunerne skal følge ved miljøgodkendelse af husdyrbrug med en produktion af smågrise, der modtager receptpligtigt medicinsk zinkoxid.

Ved et nul-alternativ vil denne vejledning til kommunerne og regulering via miljøgodkendelserne blive opretholdt. Nul-alternativet giver således ikke anledning til ændringer i beskyttelsesniveauet, hvis planen ikke gennemføres.

² Aarhus Universitet, Miljøkonsekvensvurdering af regulering vedr. ammoniak i foreslået ny husdyrarealregulering. Notat fra DCE.

³ Lovbekendtgørelse nr. 121 af 26. januar 2017 af lov om naturbeskyttelse.

4.1.4 Ny emissionsorienteret anlægsregulering

Nul-alternativet til ny anlægsregulering vil være fastholdelse af den nuværende regulering og beregningsmetode baseret på antallet af dyr. Ifølge ny faglig viden er der en bedre sammenhæng mellem m²-produktionsareal i stalden og ammoniakemission. Derfor vil nul-alternativet på sigt kunne fastholde en regulering på grundlag af antal dyr og dyretyper, der i mindre grad afspejler emissionerne og dermed miljøpåvirkningen fra husdyrbrug med forskellige dyretyper og forskellige anlægsstørrelser, end den nye anlægsregulering. Dette vil på sigt kunne give en forskydning i miljøpåvirkningen i forhold til den nye anlægsregulering. Ved nul-alternativet vil husdyrproducenterne heller ikke opnå den fleksibilitet, der kan opnås i den nye anlægsregulering.

Overordnet set vurderes der dog ikke at være væsentlige miljøkonsekvenser forbundet med et nul-alternativ.

4.2 Valg af planen

Samlet set vurderes planen at kunne gennemføres, uden at dette vil føre til væsentlige ændringer i vandmiljøets tilstand eller medføre væsentlig indvirkning på flora, fauna eller biologisk mangfoldighed.

5 Overvågning af væsentlige miljøpåvirkninger

Overvågning af effekten på natur og miljø af planen vil blive håndteret som en del af det Nationale Overvågningsprogram for VAndmiljø og NATUR (NOVANA).

NOVANA som startede i 1989, har til formål at tilvejebringe viden om natur- og miljøtilstanden i Danmark. Denne viden er en del af forvaltningsgrundlaget for den danske natur- og miljøpolitik og beslutningsgrundlaget for miljøpolitiske initiativer. Data fra programmet indgår også i dokumentationen af effekterne af forvaltningsmæssige initiativer på natur- og miljøområdet.

NOVANA er målrettet efter både 1) at skabe et nationalt overblik over natur- og miljøtilstanden i Danmark samt 2) at kunne give viden om konkrete områder og lokaliteter i Danmark til brug for udarbejdelse af de næste vand- og Natura 2000-planer samt havstrategi, herunder at vurdere effekterne af de første vand- og Natura 2000-planer, som følger af implementering af Vandramme- og Natura 2000-direktiverne (dvs. Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiverne). Endvidere er programmet tilrettelagt efter at overvåge luftforurening med henblik på bestemmelse af belastningen af naturen med kvælstofforbindelser samt human eksponering.

Denne kombination af nationalt overblik og konkret viden om specifikke områder opnås ved, at flere af delprogrammerne i NOVANA er tilrettelagt efter Vandrammedirektivets principper ved en kombination af såkaldt Kontrolovervågning og Operationel overvågning. Kontrolovervågningen beskriver den generelle tilstand og udvikling i miljøet og naturen på nationalt niveau. Operationel overvågning er til gengæld tilrettelagt til at beskrive tilstanden i konkrete områder og lokaliteter, som er i risiko for ikke at opfylde miljømålene i vand- og Natura 2000-planerne.

I NOVANA indgår også et program for landovervågning (LOOP). I dag indgår der 6 LandOvervågnings-Oplande i LOOP, som er landbrugsdominerede vandløbsoplande med en størrelse på 5-15 km². I LOOP undersøges landbrugets gødningsanvendelse samt tab af næringsstoffer til vandmiljøet.

Det samlede NOVANA-program muliggør således en løbende overvågning af udviklingen i natur- og miljøtilstanden samt relationen til udviklingen i landbrugspraksis, så det sikres, at ændringerne som følge af planen ikke fører til væsentlig forringelse af natur- og miljøtilstanden.